

พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก
ในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา

นาง แสงอรุณ เชื้อวงษ์บุญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-586-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION
ON GARNISHING SUBJECT OF HOME ECONOMIC CURRICULUM
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

MRS. SANGAROON CHUAWONGBOON

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Higher Education**

Department of Higher Education

Graduate School

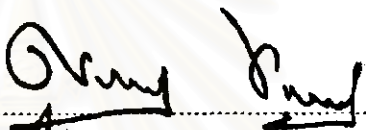
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-639-586-6

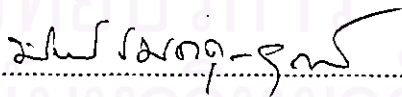
หัวข้อวิทยานิพนธ์ พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักใน
หลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา
โดย นาง แสงอรุณ เชื้อวงษ์บุญ
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคณวุฒิ

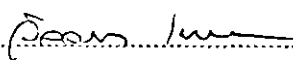
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคณวุฒิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

แสงอรุณ เชื้อวงษ์บุญ : พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักใน
หลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ปทีป เมธาคณวุฒิ ;
198 หน้า. ISBN 974-639-586-6.

งานวิจัยเรื่องพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักของหลักสูตร
คหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการ
สอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาในด้านปรัชญา แนวคิด จุดมุ่งหมาย
เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน
และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาการแกะสลัก เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาการ
แกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่า มีการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยที่จัดให้มีการเรียน
การสอนกันภายในตำหนักของเจ้านายฝ่ายในที่อยู่ในพระบรมมหาราชวัง เป็นการเรียนการสอนกันนอกระบบ
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์การเรียนการสอนวิชาการแกะสลักได้ขยายถึงคนไทยทั่วไปได้มีโอกาสเรียนรู้วิชาการ
แกะสลักสืบทอดต่อกันมาจนกระทั่งได้จัดวิชาการแกะสลักอยู่ในระบบโรงเรียนในหลักสูตรระดับต่าง ๆ และ
จัดให้มีรายวิชาต่าง ๆ อยู่ในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ การเรียนการสอนมุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อเป็นการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรม มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ในการชีวิตประจำวันและสามารถ
นำไปประกอบอาชีพได้ การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลัก ผู้สอนวิชาการแกะสลัก
และนักอาชีพแกะสลัก มีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นวิชาที่ควรเผยแพร่ให้คนไทยได้เรียนรู้ และควรขยายการ
เผยแพร่ออกสู่ต่างประเทศ ควรจัดให้เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในกลุ่มงาน
พื้นฐานอาชีพ และจัดวิชาการแกะสลักให้เป็นวิชาโทคหกรรมศาสตร์สาขาวิชาการแกะสลักในระดับปริญญาตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..อุดมศึกษา.....
สาขาวิชา ..อุดมศึกษา.....
ปีการศึกษา ..2541.....

ลายมือชื่อผู้จัดทำ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C843729: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: CURRICULUM AND INSTRUCTION / GARNISHING / HOME ECONOMIC / HIGHER EDUCATION

SANGAROON CHUAWONGBOON : THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION ON GARNISHING SUBJECT OF HOME ECONOMIC CURRICULUM

IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PATEEP

METHAKUNAVUDHI, Ph.D. 198 pp. ISBN 974-639-586-6

The objectives of this study were to 1) analyze the development of curriculum and instruction on garnishing subject of home economic curriculum in higher education institution ; and 2) summarize the instructors and experts' opinions on teaching garnishing. The findings revealed that the garnishing teaching has been well known since Sukothai period. The garnishing was taught in Thai royal families as a special subject for women. In Rattanakosin period, the garnishing subject was taught in schools for all people and also it was set as a course in home economic curriculum. The purposes of teaching and learning on garnishing have been emphasized in students' practices for cultural heritage, creativities, and applications in everyday life or in their careers. The finding of opinions showed that garnishing should be promoted to every Thai people and to other countries. It should be one required course of the foundation education in elementary and secondary school curriculum. At the Bachelor's degree program in home economic, garnishing, should be set as a minor area.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา.....

สาขาวิชา อุดมศึกษา.....

ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต..... *11/7/2541 by*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *พ.ศ. 2541-5*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในส่วนต่าง ๆ เป็นอย่างไรดียิ่ง ตลอดจนเสียสละเวลาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ที่ได้กรุณาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ หัวหน้าภาควิชา อุดมศึกษาและคณาจารย์ในภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้เป็นความรู้และข้อคิดในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวริภา จัตขัย ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำเพิ่มเติมแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญวิชาการแกะสลักทั้ง 10 ท่าน ที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าภาคหรือหัวหน้าแผนกคหกรรมศาสตร์และอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลักในสถาบันอุดมศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ ทองปลิว ทางธรรม คุณไพบุลย์ เชื้อวงศ์บุญ พี่น้องและลูกหลานทุกคนที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนช่วยเหลือตลอดมาจนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ที่ช่วยเป็นกำลังใจ ให้ความสะดวกและกระตุ้นให้ทำการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ขอกราบระลึกถึงพระคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เกี่ยวกับการแกะสลักจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความในการวิจัย.....	6
แนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
2 วิธีดำเนินการวิจัย	9
การรวบรวมข้อมูล.....	9
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	25
เครื่องมือใช้ในการวิจัย.....	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
การเรียบเรียงและสรุปผลการวิจัย.....	31
3 พัฒนาการวิชาการแกะสลัก	33
ยุคก่อนหลักสูตรคหกรรมศาสตร์.....	33
สมัยสุโขทัย.....	33
สมัยกรุงศรีอยุธยา.....	37
สมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....	38
ยุคหลักสูตรคหกรรมศาสตร์.....	60

บทที่	หน้า
ความหมายของคหกรรมศาสตร์.....	60
ความสำคัญของคหกรรมศาสตร์.....	61
ยุควิชาการแกะสลักเฟื่องฟู.....	68
4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	94
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	95
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก.....	102
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักอาชีพแกะสลัก.....	114
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	147
สรุปผลการวิจัย.....	148
อภิปรายผลการวิจัย.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	161
รายการอ้างอิง.....	165
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	175
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ.....	178
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1.....	181
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2.....	187
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3.....	193
ประวัติผู้วิจัย.....	198

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การคัดเลือกเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์พัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอน.....	11
2	การเปลี่ยนแปลงการเปิดวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ.2526 ถึง พ.ศ.2530 ของกรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และกรมอาชีวศึกษา.....	76
3	การเปลี่ยนแปลงการเปิดวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ.2531 ถึง พ.ศ.2535 ของกรมการฝึกหัดครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และกรมอาชีวศึกษา.....	82
4	การเปลี่ยนแปลงการเปิดวิชาการแกะสลักของหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ.2536 ถึง พ.ศ.2539 ของกรมการฝึกหัดครู สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และกรมอาชีวศึกษา.....	89
5	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับ อาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่องการเรียนการสอนวิชาการแกะสลักหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา.....	121
6	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนการวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา.....	125
7	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง การจัดวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา.....	127
8	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง การพัฒนาวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา.....	128
9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง เนื้อหาวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา.....	129

10	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา	130
11	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง การจัดการประเมินผลวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา	134
12	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา	135
13	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก และนักอาชีพแกะสลัก เรื่อง การนำวัสดุอื่นมาใช้ในการเรียนการสอนการสอนวิชาการแกะสลักในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา	137
14	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก และนักอาชีพแกะสลัก เรื่อง การจัดการเรียนการสอนการสอนวิชาการแกะสลักในอนาคต	139
15	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก และนักอาชีพแกะสลัก เรื่อง การอนุรักษ์วิชาการแกะสลัก	143
16	การเปรียบเทียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการแกะสลัก และนักอาชีพแกะสลัก เรื่อง การเผยแพร่วิชาการแกะสลัก.....	145